

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. In qua tertium Argumentum principale ponitur contra adversarios.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

tim sit perfecta per actum, partim careat ea perfectione actuali, cuius erat capax, videlicet volitionibus liberis creandi alios mundos; unde sequitur tertium, inconueniens, quod tota hæc capacitas potuisset omni sua perfectione carere, saltem ea, quæ consistit in volitione positiva creandi, quæ quamvis ex eo quod volitio libera sit, non foret perfectio simpliciter, sed tantum esset perfectio secundum quid; si tamen poterat Deo contineri sine imperfectione, Deus non debuisset illa carere, si vel minima perfectione Deum perficeret; v.g. diuinitas petit relationes diuinas, quæ non sunt perfectiones simpliciter simplices, sed solum vocantur perfectiones in genere relativo; eo quod petit illas, & est capax illarum, necessario habet illas in actu, quia in æternis, & diuinis idem est actu esse, ac posse; quia Deus nunquam est in potentia ad propriam perfectionem.

SUBSECTIO III.

In qua tertium argumentum principale ponitur contra adversarios.

Quia in Deo secundum fidem catholicam nullum potest dari accidens reale intrinsecum ipsi Deo: sed ex sententia Caietani evidenter sequitur, actus liberos Dei esse vera, & realia accidentia intrinsecè existentia in Deo: ergo actus liberi Dei nequaquam sunt in Deo eo modo quo ponuntur à Caietano.

Maiores est certa & infallibilis, & patet. 1. ex scriptura, quæ quadrifariam indicat in Deo nulla esse accidentia, sed quidquid in ipso est, esse substantiam: primo cum significat Deum esse perfectissimum ens, & nullam rem posse cum illo comparari, ut constat clare ex locis supracitatis: sed non est ens perfectissimum quod indiget accidentibus, ad sui perfectionem: ergo. Deinde cum ea, quæ in creaturis accidentia sunt, tribuit soli Deo tanquam per se existentia, & subsistentia, quia scilicet ipsi soli conveniunt, & ipsius essentiali, atque adeo perfectissimo modo, ut potentia prima ad Thimor. 6. fortitudo. 1. Regum 2. Iustitia 2. Machab. 1. Tertio cum ea item, quæ in creaturis accidentia sunt, in abstracto etiam significata affirmat, esse Deum ipsum, aut Deum esse illa; quo ipso indicat, illa esse substantiam eam, quæ Deus est ut Proverbior. 8. Filius Dei qui vera substantia est, vocat se Sapientiam, & Ioann. 1. Deus erat verbum, & Ioan. 14. Ego sum veritas, & 1. Corinth. 1. Christum Dei sapientiam &c. quarto denique cum affirmat, Deum esse omnino immutabilem. Numer. 23. Psalm. 101. Iacobi. 1. &c. omne enim illud, quod accidentibus subiectum est, videmus habere aliqua accidentia, secundum quæ sit mutabile.

Secundo, eadem maior probatur ex Sanctis Patribus qui eam manifeste docent, & 1. Sanctus Cyrillus lib. 11. thesauri, cap. 1. ibi: [accidens Deo nullum in esse potest, perfectio enim ex se ipso nihil potest accidere] & infra amplius id explicat his verbis: [sapienter certe dicitur nihil accidere substantiæ Dei, quoniam in se ipsa perfecta est; sed tamen cogimur non nunquam quasi accidentia, etiam si non omnino accidant Deo hæc dicere, & mente accidentium modo concipere] quod aperte docuit S. Leo Pon-

tifex maximus *Epistola decretali. 93. ad Toribium. cap. 5. ibi.* [solus Deus nullius participationis est indigens, de quo quidquid digne vicinque sentitur, non qualitas est, sed essentia, incommutabili enim nihil accidit, nihil deperit, quia esse illi quod est, semper æternum, semper proprium ei est;] nempe intime & substantialiter, ubi Sanctus Doctor maximum inconueniens asserit, quod Deus habeat accidentia, quia ex hoc summum absurdum contra fidem sequeretur, videlicet Deum esse ens participatum, & perfectionum extranearum indigentem; nam ex eo quod Deus nullius participationis est indigens, sed est à se, arguit Sanctus Doctor est indigens, & iure quidem optimo, quia cum sit ens primum, est per essentiam suam ipsum esse plenissime habens optimo modo quidquid perfectionis ad totum ambitum esse, seu entis pertinet: ergo per suam ipsam essentiam, & entitatem simplicissimam habet quidquid ad eius perfectionem necessarium est: ergo ad illam non indiget formalitatibus accidentibus illis, seu quæ accidentia vocantur, & ideo Gregor. Nicenus homil. 5. in Cantica, à diuina essentia omnia reipit procul accidentia his verbis: [nihil est quod circa ipsam consideretur, quod illi accidere possint, non tempus, non locus, non figura, non quantitas.] Item docet Augustinus lib. 5. de Trinitate, cap. 16. ubi late demonstrat propter summam perfectionem diuinam, nihil ei convenire posse, quod nomine accidentis insigniatur. Idem fere habet Anselmus in Monolog. cap. 24. & Dionys. cap. 9. de divinis nominibus; quod etiam late probat D. Thomas 1. p. q. 13. art. 7. & quest. 7. de pot. art. 4. his rationibus probat, quia subiectum se habet ad accidens, sicut potentia ad actum; sed Deus non est vlllo modo in potentia: ergo Deus non est subiectum vllius accidentis. Secundo, quia quod est ipsum esse per essentiam, nihil potest habere præter ipsum esse suum, ac proinde non habet accidentia. Tertio, quia neque Deus habet per aliquid aliud accidentia, cum sit ipse primum agens, neque etiam per se, nam accidentia per se producuntur ex principiis naturæ; in Deo autem non potest esse aliquid hoc modo productum, cum sit causa prima: igitur nullo modo habet vlla accidentia.

Quod etiam clarissime patet ex Concilio Lateranensi. sub Innocentio III. ut referunt in capite Firmiter, de Summa Trinitate, & fide catholice. ubi expellitur à Deo omnis compositio, tam accidentalis, quam substantialis; si autem darentur accidentia in Deo vera, & realia, sine dubio causarent in Deo compositionem accidentalem: ergo non sunt concedenda illa; ut docet Irenæus lib. 2. cap. 16. Clemens Alexand. lib. 1. Pedagogo. cap. 8. Origenes homil. 3. in Genes. Basilii lib. 1. contra Eunomium Gregor. Nazianzenus orat. 2. in Pascha, & in disput. de divinis ad Enagrium Monachum. Athanas. in oratione contra idola ad Macharium. Theodoretus lib. diuina decret. cap. de principio Damasc. lib. 1. de fide orthodox. cap. 12. Hylarius lib. 8. de Trinitate, Gregor. magnus lib. 16. Moralium, cap. 21.

Ratio autem evidens naturalis, quæ hoc demonstrat sic se habet; nam quod per essentiam suam absolutissime perfectum est, non est capax vllius accidentis (accidens enim additur essentia; quia ipsi essentia aliquid deest in genere entis) sed Deus per essentiam suam est absolutissime perfectus; cum sit per suam essentiam ens primum

primum & ex se subsistens, ac proinde nulla causa esse poterit; quæ illi perfectionem essentiae limitauerit, ut ei aliquid perfectionis deesset; igitur Deus non est capax ullius perfectionis accidentalis, quæ consequentia eleganter eruitur à Cyrillo supposita præmissa, seu antecedenti de perfectione diuina dicente, accidens Deo nullum in esse potest, perfectio enim ex seipso nihil potest accidere.

Confirmatur; nam si in Deo esset aliquid accidentis, necessario illud esset aut realiter, aut modaliter à parte rei distinctum ab essentia diuina, hoc autem est impossibile: ergo etiam est impossibile esse in Deo aliquid verum accidentis. Maior intellecta physice, & realiter est clara, quia omne accidens distinguitur, aut realiter, aut modaliter à substantia; ut videre est in albedine, frigiditate, & reliquis veris accidentibus, quæ quia talia sunt, verè, & realiter distinguuntur à substantia; ens enim per se, qualis est substantia, & ens in alio realiter distinguuntur realiter. Minor sic demonstratur omnibus argumentis, quibus probauimus, *disputatione 2. quæst. Vtrum præscindatur ex natura rei ens à differentiis inuariati in Deo*, nullam dari distinctionem à parte rei inter absolutam prædicatam diuinam, & in ipsis respectu diuinitatis: ergo nulla perfectio datur in Deo propria ipsius intrinseca ipsi, & distincta realiter ab ipso, & licet aliæ sint rationes ibi adductæ, quæ probent intentum; euidetius tamen hoc demonstrat prima ratio quæ innitur omni identitati diuinæ.

Deinde, quia si in Deo reperiretur accidens re ipsa distinctum à substantia eius, vel haberet illud ab aliqua causa extrinseca, vel à propria essentia per naturalem emanationem ab illa, primum est plane impossibile; primo quia est contra rationem primæ causæ, ut ab alia causa quidquam recipiat; alias illa alia esset superior, & prior saltem secundum eam rationem; secundo quia quoad talem perfectionem penderet Deus ab extrinseca causa: tertio quia tale accidens esset commune non proprio; unde quantum est ex se posset abesse, & adesse, unde secundum tale accidens Deus ex se esset mutabilis, quæ omnia sunt plane contra naturalem rationem, secundum etiam dici non potest, primo quia illa interna emanatio reuera esset aliqua efficientia, quia per illam reciperet esse illud accidens, quod ex se non haberet esse, unde esse talis accidentis deberet esse participatum, & non esse per essentiam: esset ergo in Deo ab æterno quædam quasi immutatio, seu receptio alterius rei, seu entitatis participatæ, & effectæ, hoc autem dicit manifestam imperfectionem.

Dices, hac ratione demonstrari non dari in Deo accidentia realiter distincta, non tamen probari non esse accidentia ex natura rei distincta, ac modalia, quia huiusmodi accidentia non petunt fieri per efficientiam.

Sed contra, quia non tantum accidentia realiter distincta, sed etiam ea, quæ sunt modi verè distincti à rebus, quas efficiunt, fieri debent in huiusmodi subiectis per veram efficientiam, id est per propriam actionem si sint modi aduentitij, & extranei, vel saltem quia cum ipsa re sunt, ab ea fluunt per internam resultantiam, si sint modi intrinseci & quasi propriæ passionis.

Primum ostendi facile potest inductione, nam terminus motus localis per veram efficientiam fit, ut rerum artificialium vera est effectio, & tamen per has, & similes actiones non sunt res distin-

ctæ sed modi, & ratio est, quia hi modi vere sunt aliquid reale: ergo si antea non erant, veram efficientem causam, & actionem requirunt ut esse incipiant, & ex hac priori parte facile probatur posterior, nam modus, qui necessario est coniunctus cum re, si per eandem actionem fit cum ipsa re, necesse est ut veram habeat causam efficientem, quomodo fit in hæsiō accidentis cum ipso accidente, si vero non fit per eandem actionem: ergo ordine naturæ supponit factam rem cuius est modus: ergo ut tali rei talis modus addatur, necessaria est aliqua efficientia.

Minor prima, & præcipua sic demonstratur. Primo ex definitione accidentis supra posita, videlicet, accidens est, quod non constituit rem in suo esse primo, neque pertinet ad primam constitutionem eiusdem, sed accedit illi iam constitutæ in esse, ab accedendo enim ita accidens dicitur: sed actus liber Dei secundum vestram sententiam, ita conuenit substantiæ dei, ut sine ipso substantia, & essentia ipsius integrè, & completè maneat, ut de facto manet sine multis decretis, quæ poterat habere: ergo quando adueniunt tales actus, supponunt iam essentiam constitutam: ergo sunt accidentia, nam si non essent accidentia, nullo modo, posset substantia, & essentia dei existere sine ipsis, neque in nobis ob aliam rationem dicimus, volitionem liberam, sine qua esse potest nostra substantia esse verè & propriè accidens, nisi quia nostra substantia ultimo completa esse potest sine tali perfectione, sed per vos substantia, & essentia diuina ultimo completa potest esse sine actibus liberis, quos nunc habet, & de facto existit completa sine decretis, quæ potuit habere: ergo sunt accidentia Dei. Secundo, quia accidens est, quod potest adesse, & abesse præter subiecti corruptionem: sed actus liberi dei qui nunc sunt, poterunt abesse à Deo, manente integra essentia Dei, & actus, qui nunc non sunt, poterunt adesse ipsi: ergo sunt vera accidentia realia, nec valet dicere non posse adesse, & abesse, quia si adest actus, non potest abesse, neque è conuerso, quia hac solutione ad summum fit esse accidens inseparabile, tum etiam quia ad rationem accidentis necesse non est ut possit adesse, & abesse in sensu compositionis: sed sufficit in sensu diuisionis, id est, quod quantum est ex se, ita sit extra substantiam rei, ut possit adesse, vel abesse ab illa, siue possit vnum post aliud succedere, siue non.

Exemplo manifestissimo in sententia aduersariorum conuincitur hæc veritas, nam cognitio actualis Angelus, qua se cognoscit, ex suppositione quod est in Angelo, necessario existit in ipso, ac proinde non potest non durare cum ipso Angelo in æternum, & nihilominus in sententia Caietani est verum accidens, quia solum intelligere dei est substantia dei, in reliquis autem entibus creatis intellectio est accidens. Item lux solis durat in æternum cum sole, de qua quis potest dubitare an sit accidens, vel substantia: nam accidens est, quia quantum est ex se illi non repugnat ab esse à sole.

Dices, non esse accidens, quia omne accidens recipitur in subiecto tanquam in potentia passiva.

Sed contra, quia volitio diuina actuatur ipsum Deum & vnitur ipsi tanquam verus actus, & vera forma: sed verus actus, & vera forma vnuntur tanquam actus, & potentia passiva: ergo volitionis diuinæ est Deus vera potentia passiva: probatur

tur hæc consequentia; quia inter res distinctas triplex tantum unio est possibilis secundum communem Philosophiam, & Theologiam. prima informationis: secunda continuationis, aut contiguationis: tertia terminationis substantialis, seu suppositionis, ut ostenditur materia de Incarnatione: Deus autem non vnitur illi volitioni, tanquam terminus illius, ut constat; nec deinde vnitur per continuationem, aut contiguationem, quia non est res corporea: ergo relinquatur sola unio informationis, & receptionis formæ in subiecto.

SVBSECTIO IV.

Vltimum argumentum principale ponitur.

Quia alias Deus erit compositus, consequens est absurdum, sequela probatur: nam ubi est distinctio, & unio, ibi est compositio: sed hic est distinctio volitionis à deo secundum contrarios, & non potest non esse unio vnus ad alterum, alias deus non redderetur volens per illam volitionem. Dices, minime sequi Deum esse compositum, nam si secludas vel sola mente Deum à volitione, deus ipse non remanet compositus, sed fit compositio ex deo, & ex volitione; deum autem in se simplicissimum cum alio extremo componere quoddam tertium minime repugnat; nam Christus dominus vere est quoddam compositum ex Verbo simplicissimo, & ex humanitate. Sed contra, quia non solum Theologia naturalis & supernaturalis relegat à deo compositionem substantialem, sed etiam accidentalem seu substantiæ diuinæ cum alio tertio extremo, seu quod idem est, distincto à deo adveniente ipsi, & deum ipsum actuante ut videtur est apud omnes Theologos cum b. Tho. sup. q. 3. quia hæc compositio argueret manifeste in ipso deo carentiam alicuius perfectionis, alia autem est ratio de compositione Christi Domini ex Verbo, & humanitate, quia cum humanitas non adveniat Deo, tanquam actus connaturalis Dei, imo neque tanquam vllō modo Dei actus (non enim actuatur Deum) neque unio hæc humanitatis ad Verbum, neque compositio ex iis duobus extremis vnitis resultans derogat Dei simplicitati, & perfectioni; at si volitio Dei erga creaturas à deo distingueretur, & distincta à deo vnum tertium cum ipso componeret, ille actus esset actus connaturalis dei & deum actuaret, & esset dei accidens, cum deo iam in suo esse completo adveniret, tanquam actus intrinsecus potentie connaturali, hæc autem omnia pugnant evidenter cum diuina perfectione; maneat ergo cum communi sententia nullam volitionem Dei erga creaturas distingui à parte rei ab ipso deo. Et ratio est, quia actus vitalis si distinctus est à deo realiter, producit de substantia ipsius dei, unde intelligi non potest, quin productio eius sit vera effectio, & cum non sit creatio quia id, quod ex substantia est, non fit ex nihilo: ergo eriteductio ex supposito subiecto, ac per consequens intercedit ibi vera ratio potentie actiue, & passivæ.

Confirmatur; nam illa volitio per vos ita est in deo ut eius formalitas realis potuerit non esse; dum autem non esset, ideo non haberet esse quia Deus non voluisset communicare illi esse, &

dum fuit ideo habuit esse, quia Deus, seu diuina voluntas communicavit illi esse: ergo talis communicatio fuit vera effectio, causatio, & dependentia in genere cause efficientis; quia omnis actio, per quam fit, vel communicatur aliquid esse quod non est de essentia rei productæ, est vera effectio, & causalitas: ergo talis actus liber pendebat à deo tanquam à Creatore, seu causa efficiendi dante illi esse: ergo est vere creatura. Item nam si à deo non efficitur illa realis formalitas volitionis: ergo est à se ipsa: ergo non potuit non esse; nam quicquid est, & potuit non esse, ab alio efficitur, & in tantum potuit non esse in quantum causa efficiens potuit non influere in illā, & hinc communiter concludimus contra Durandum omnes creaturas immediate effici à deo, quia deus potest destruere omnes, neque potest intelligi, quomodo destruat illas, seu non efficiat illas, quam aut non influendo in ipsas aut cessando ab influxu, quo antea illas efficiebat, falsum autem esse consequens, scilicet falsum esse volitionem illam Dei esse creaturam, probatur, nam volitio illa, qua Deus vult alia à se, est æterna, ut infra ostendetur, nulla autem creatura est æterna, nam omnia Deus in principio, seu in tempore creavit iuxta communem Theologiam, Patres & illud Genes. [In principio creavit deus celum & terram.] Item quia Deus volendo, creavit omnia, & eius diuina volitio fuit principium creandi omnem creaturam, quod tamen falsum esset, si ipsa volitio esset creatura, non enim posset esse principium producendi seipsam. Præterea, nam creatura non potest cum deo vniri secundum communem Theologiam, nisi hypoteticè, & quia intellectio increata Dei non potest immediatè vniri hypoteticè creaturæ, asserimus communiter non posse ex vlla persona hominem intelligere cognitione increata Dei: ergo neque poterit Deus velle volitione creata; nam ut volitione creata vellet, oporteret hanc vniri deo, & eius voluntati, cui tamen vniri non potest, ut patet ex proxime dictis.

Vltimo si actus liber Dei distingueretur à parte rei à deo, & adiungeretur actui necessario, aut adderetur ipsi, ille esset omnino posterior natura, quam actus necessarius; quia omne necessarium est independens à libero: sed pro illo priori, pro quo intelligitur in deo actus necessarius, intellectus, & voluntatis dantur processionem Verbi, & Spiritus sancti: ergo pro posteriori naturæ, quo intelligitur actus liber eiusdem intellectus, & voluntatis dabitur alia duplex processio quod est summum absurdum, sicut & quod in diuinis dantur duo verba, & duo Spiritus sancti: illatio sic probatur quia non est maior ratio, ob quam Deus per actum necessarium producat Verbum & Spiritum sanctum potius quam per actum liberum, cum in Cæterani doctrina hic etiam infinitus sit, & intrinsecè existens in deo.

Dices, id esse impossibile, quia sequeretur personas per actum liberum productas esse quid liberum & quod potuissent non existere, sed sane si hoc derogat diuinæ personæ, quia Deus est, etiam derogabit actui libero, qui Deus est; quare falso conceditur deo actus liber distinctus à parte rei à deo, qui quoad intrinsecum potuerit non esse in illo realiter. Præterea, quia ea formalitas distincta à natura Dei, habebit sane aliquod principium sui productivum; nam diuinis rationibus non repugnat esse ab aliquo productas,